

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

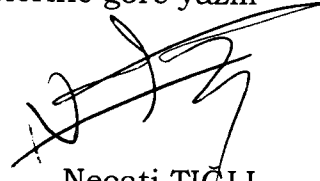
Tarih: **10 Mart 2021**

Sayı: **30091**

42809

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Sayın Bekir Pakdemirli tarafından Anayasanın 98. ve TBMM içtüzüğünün 96. Maddelerine göre yazılı olarak yanıtlandırmasını dilerim.
08.03.2021

Necati TIGLI
Giresun Milletvekili

Çay, bol yağış isteyen bir bitki olup dünya genelinde üretiminin yapıldığı alanlarda sınırlıdır. Dünyada Çin, Sri Lanka, Hindistan, Endonezya, Japonya ve Kenya çay üretimi yapan ülkelerin başında yer almaktadır. Tropikal ve ekvatorial bölgelerde 12 ay çay tarımı yapılabilmektedir.

Ülkemizde ve İran gibi yüksek enlemlerde olan ülkelerdeyse ancak yılın 6 ayı çay üretimi gerçekleştirilebilmektedir. Ülkemizde, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde Gürcistan sınırından başlayarak Ordu'nun Fatsa ilçesine kadar uzanan kuşakta doğal şartlar gereği, mikro klima iklim özelliği etkisi görülen kuşakta, kimyasal madde kullanılmadan, pestisit kalıntısı taşımadan, organik haliyle bir üretim sürecinden geçmektedir. Dünyanın en kaliteli, en hijyenik çayı, üzerine kar yağın tek çayı ülkemizde üretilen çaydır.

Ülkemiz çayı yüksek üretim maliyetleri karşısında, çoğu az gelişmiş ya da gelişmekte olan diğer üretici ve ihracatçı ülkelerin, düşük girdi maliyetleri ve işçilik karşısında dış pazarda yeterince rekabet edememekte ve ihracatta istenilen düzeyde pay sahibi olamamaktadır. TÜİK verilerine göre çay ithal ettiğimiz ülkeler Sri Lanka % 82, Kenya % 8, Hindistan % 4, İran % 2, Vietnam % 1, Hollanda % 1, Endonezya % 1 ve diğer ülkeler % 1'dir.

Ülkemiz çay ithalatının ise her geçen yıl, bir önceki yıla göre artış gösterdiği görülmektedir. Çay ithalatındaki artışın sebepleri olarak, kayıt dışı yollarla ülkemize getirilen çayların, sınır kontrolü sonrası gümrükler üzerinden ithal edilmeye başlanmış olması, tüketicinin değişik damak zevkine uygun çaylara yönelim göstermesi, yurt dışında yaş çayın 12 ay hasat edilmesi, işçilik ve diğer girdilerin düşük olması ve bu ülkelerde çay üretimine sağlanan devlet desteği gibi nedenlerle üretim maliyetlerinin bizim çayımıza nazaran düşük olmasıdır.

2 Mart 2021 31411 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 1 Mart 2021'de 3583 sayılı Azerbaycan Cumhuriyeti Menşeli Bazı Ürünlerin İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanması Hakkındaki Cumhurbaşkanlığı Kararı doğrultusunda bazı ürünlerde ithalat gümrük vergisi muafiyetini içeren ürünler arasında Çay'a da yer verildiği görülmektedir. Karar doğrultusunda Azerbaycan'dan 300 ton fermente edilmiş ve 3 kiloyu geçmeyen hazır ambalajlarda siyah çay ithal edileceği görülmektedir.

W809

Ülkemizde özel sektörün çay ithal etmesinde herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Geçtiğimiz yıllarda ülkemizde çay hasadının yapıldığı dönemde yurtdışından ithal çay girişine izin verilmesi nedeniyle yerli üreticimizin mağduriyet yaşadığı defalarca gündeme gelmişti. Çay ithalatına ilişkin olarak verdiğimiz son önergeye 04 Ağustos 2020 tarihindeki yanıtta, Rize Çay İhtisas Gümrük Müdürlüğü tarafından Türk Gıda Kodeksine uygun olmayan çayların ithalatına izin verilmeyerek çay üreticisinin korunmasını sağladığınızı ifade etmiştiniz. Açıklamalarınızdan anlaşıldığı kadarıyla, Resmi mevzuata uygun yollar kanalıyla ithal edilen çaylar dışında, kaçak yollardan giren çayların ülkemiz ekonomisine ve tüketicinin sağlığına verdiği zararlar Bakanlığınız Gümrük ve Emniyet birimleri ile birlikte birçok eğitim faaliyeti düzenlemiştir.

Bu hususta ve Cumhurbaşkanı Kararı doğrultusunda Azerbaycan'dan gümrük muafiyeti sağlanarak çay ithaline ilişkin olarak:

1. Ülkemiz 2020-2021 yıllarında, hangi ülkeden ne miktarda çay ithali gerçekleştirmiştir?
2. Bu konuda gümrük muafiyeti ve ithalatı kolaylaştırıcı hangi teşvik ve avantajlar sağlanmıştır?
3. Çay ithal ettiğimiz bu ülkelere ve şirketlere gümrük muafiyeti vs. adı altında sağlanan teşvikin, ülkemiz ekonomisine, çay üreticisine hangi avantajı sağlayacağını ifade eder misiniz?
4. Yaş çay alımında, ÇAYKUR tarafından kota uygulaması ile gümrük muafiyeti sağlanarak özel sektöre yurt dışından çay ithalat kolaylığı sağlanması arasında büyük bir çelişki olduğunu siz de düşünüyor musunuz?
5. ÇAYKUR deposunda çay stoku bulunmakta mıdır? Ne kadar stok bulunmaktadır? Stok koşullarında bozulduğu için imha edilen çay miktarı nedir?
6. Ülkemizde çay üreticimiz diğer ülkelere göre daha yüksek maliyetlerle üretim yapmakta mıdır? Üreticimizin bu ülkelerle rekabet edebilmesi için girdi maliyetlerinde artışa paralel destekleme, teşvik oranlarında yıllardır neden yeterli artış sağlanmamıştır?
7. Çay ithalatına teşvik etmek yerine, ülkemizde üretilen çayın, organik siyah ve yeşil çay olarak ihracatının artırılmasına, potansiyel fırsatların değerlendirilmesi ve üretimin teşvik edilmesine yönelik çalışmalar yapmayı düşünüyor musunuz?
8. Mevzuata uygun biçimde ithal edilen çaylar olsun, kaçak yoldan ülkemize sokularak piyasaya sürülen çaylar olsun, tüketicimizin sağlığı için tehdit olduğu kadar, ülkemiz çay üreticisini de yoksulluğa açlığa mahkûm etmekte ve nihayetinde sağlığını kaybetmesine sebep olmaktadır. Bu sebeple bu yöndeki kararların iptali ve çay ithalatının durdurulması konusunda Bakanlığınız ne düşünmektedir?